

СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ПРОЦЕСАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

STUDENT-CENTRED MANAGEMENT OF EDUCATIONAL PROCESSES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

У статті розкрито сутність і значення студентоцентрованого підходу у контексті внутрішньої системи забезпечення якості закладів вищої освіти. Проаналізовано його роль у формуванні сучасного освітнього середовища, що відповідає державним стандартам і водночас враховує потреби особистості та ринку праці. Особливу увагу приділено питанням забезпечення зворотного зв'язку зі студентами, інтеграції роботодавців у процес розробки освітніх програм, а також цифровізації навчального середовища як інструментів підвищення якості освітніх послуг. Обґрунтовано, що студентоцентроване управління виступає не лише педагогічною інновацією, а й стратегічним чинником, що зміцнює довіру до закладу вищої освіти, сприяє формуванню конкурентоспроможних випускників і забезпечує його інтеграцію у європейський та глобальний освітній простір.

Ключові слова: вища освіта, внутрішня система якості ЗВО, заклади вищої освіти, студентоцентроване управління навчальними процесами, якість закладів вищої освіти.

УДК 378.1:005.6:378.147

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.20-2>

Вакуленко В.Л.¹

к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
ім. професора Й.С. Завадського,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Лю Юнтао²

доцент,
Школа бізнесу,
Новий Західний Університет, США

Плис О.О.³

здобувачка вищої освіти,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Vakulenko Vitalii

National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine

Liu Yuntao

New Western University, USA

Plys Oleksandra

National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine

In recent years, the system of higher education in Ukraine has been undergoing profound structural and institutional transformations, driven by the dual imperatives of integration into the European Higher Education Area and the need to respond to internal socio-economic turbulence. Within this context, the assurance and continuous enhancement of educational quality have emerged as strategic imperatives for universities, as they directly determine institutional competitiveness, academic reputation, and global visibility. The conventional, instructor-centered models of organizing the educational process are increasingly giving way to advanced management approaches grounded in human-centric philosophy, adaptability, and innovation. Student-centered management of educational processes has thus become a conceptual and practical cornerstone of modern higher education reform. This paradigm redefines the traditional relationship between educators and learners, shifting from hierarchical control to cooperative partnership, from standardized curricula to individualized and competency-oriented learning trajectories, and from reproductive teaching to active, technology-driven, and research-based learning practices. The article reveals the theoretical essence, managerial significance, and practical implications of the student-centered approach within the framework of the internal quality assurance system of higher education institutions. It emphasizes its crucial role in shaping a dynamic educational ecosystem that simultaneously meets national accreditation standards and aligns with the evolving expectations of students, employers, and society at large. Particular attention is devoted to the mechanisms of systematic student feedback, the integration of stakeholders—especially employers—into the co-design and continuous improvement of educational programs, and the digital transformation of the learning environment as a decisive factor in enhancing the quality, accessibility, and transparency of educational services. It is substantiated that student-centered management constitutes not only a pedagogical innovation but also a strategic governance tool that enhances institutional trust, strengthens academic integrity, ensures the formation of competitive and socially responsible graduates, and accelerates the integration of Ukrainian higher education into the European and global academic space.

Key words: higher education, internal quality system of higher education institutions, higher education institutions, student-centered management of educational processes, quality of higher education institutions.

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування вищої освіти України значна увага приділяється забезпеченню та постійному підвищенню якості освітніх послуг, що надаються закладами вищої освіти (ЗВО). Одним із ключових інструментів досягнення цього завдання є ефективне функціонування внутрішньої системи забезпечення якості, яка має відповідати як національним вимогам, так і європейським стандартам. Серед численних підходів до удосконалення освітнього процесу все більшого поширення набуває концепція студентоцентрованого управління, що передбачає пріоритетну орієнтацію навчальних процесів на потреби, інтереси та індивідуальні

освітні траєкторії здобувачів освіти. Попри визнання важливості студентоцентрованого підходу у наукових дослідженнях і нормативних документах, на практиці впровадження таких принципів у діяльність ЗВО нерідко має формальний характер. До основних проблем належать недостатня інтеграція зворотного зв'язку від студентів у систему прийняття управлінських рішень, обмежене використання інноваційних освітніх технологій, а також низький рівень адаптації навчальних програм до швидких змін на ринку праці. Крім того, відсутність чітких методичних підходів до оцінювання ефективності студентоцентрованого управління у межах внутрішньої системи якості створює ризик

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7019-1832>

² ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2141-9041>

³ ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8891-3024>

зниження конкурентоспроможності українських ЗВО у глобальному освітньому просторі. У цих умовах постає необхідність глибокого наукового аналізу ролі студентоцентрованого управління навчальними процесами як складової внутрішньої системи якості ЗВО, а також розробки практичних рекомендацій щодо його результативного впровадження з урахуванням міжнародних підходів і національних особливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Станом на момент проведення дослідження особливості студентоцентрованого управління навчальними процесами як складової внутрішньої системи якості ЗВО не є достатньо вивченим серед вітчизняних науковців. Поруч із цим, як серед вчених, так і у науково-методичній літературі та нормативно-правових актах усе частіше можна зустріти окремі положення, рекомендації та інші джерела, у яких викладено основи управління внутрішньою системою якості закладів вищої освіти. Зокрема, це колективна монографія Д.М. Карамишева, Н.М. Гришиної, О.В. Грибко та ін., у якій науково обґрунтовано та методично забезпечено запровадження внутрішньої системи оцінки якості освіти в діяльності ХарРІ НАДУ [1]. У посібнику за редакцією В. Кухарського та О. Осередчук окреслено особливості системи забезпечення якості освіти в Україні [2]. Важливим джерелом, крім того, є інформаційно-аналітичний огляд, присвячений розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Україні [3]. Також кожен заклад вищої освіти має власне положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти. Серед досліджень, присвячених студентоцентрованому підходу у вищій освіті, варто зазначити роботу А.М. Гриненко [4], М.М. Бойко [5], С.М. Бороденко [6]. Особливу увагу важливо приділити дослідженню Н. М. Гришиної, у якому науковиця визначила ключові аспекти удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти у контексті саме студентоцентрованого підходу [7]. Недостатнє вивчення обраного питання підкреслює важливість його детального розгляду у даному дослідженні.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо впровадження студентоцентрованого управління навчальними процесами як невід'ємного елемента внутрішньої системи забезпечення якості у закладах вищої освіти України, з урахуванням сучасних вимог Європейського простору вищої освіти та потреб ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні характеризується активним упровадженням принципів, що відповідають європейським стандартам та рекомендаціям Болонського процесу. Питання

якості освіти дедалі частіше розглядається не лише крізь призму формального контролю результатів навчання, а й у ширшому контексті створення освітнього середовища, орієнтованого на потреби здобувача. Саме тому ключового значення набуває студентоцентрований підхід, який ґрунтується на визнанні студента активним учасником освітнього процесу та партнером у формуванні змісту й методів навчання. Переорієнтація від традиційної моделі, де викладач відіграв домінуючу роль, до моделі, що ставить у центр уваги індивідуальні потреби студента, є складним і багатогранним процесом. Вона вимагає перегляду управлінських механізмів у закладах вищої освіти, модернізації внутрішніх систем забезпечення якості та створення гнучких освітніх траєкторій. У цьому контексті важливо не лише задекларувати студентоцентрованість як стратегічний пріоритет, а й забезпечити її дієве втілення в освітній практиці. Усе це потребує переосмислення традиційних освітніх моделей і створення такої внутрішньої системи якості, що здатна адаптуватися до потреб суспільства та особистісних запитів здобувачів.

З огляду на це, у даному дослідженні необхідно розглянути теоретико-методичні засади впровадження студентоцентрованого управління навчальними процесами як невід'ємного елемента внутрішньої системи забезпечення якості у закладах вищої освіти. У першу чергу, визначимо сутність забезпечення якості у ЗВО. Згідно з дослідженням Ю. Кравченко, можна сказати, що забезпечення якості у ЗВО представляє собою комплекс організаційних, управлінських та контрольних заходів, спрямованих на підтримання й постійне вдосконалення рівня освітніх послуг, які надає ЗВО. Вона інтегрована у ширшу систему внутрішнього контролю закладу й базується на ризикоорієнтованому підході, що дозволяє не лише реагувати на проблеми, а й попереджати їх завдяки аналізу ймовірних ризиків. Її ключове завдання полягає у забезпеченні відповідності навчального процесу державним стандартам, потребам здобувачів освіти та вимогам ринку праці, а також у створенні умов для досягнення цілей освітньої, наукової й організаційної діяльності ЗВО. Одним із визначальних критеріїв ефективності функціонування внутрішньої системи якості є належна якість освітніх програм і результатів навчання, адже їх недотримання призводить до соціальних та економічних ризиків – від зниження конкурентоспроможності випускників на ринку праці до негативного впливу на розвиток держави. Окрім цього, структурними елементами даної системи є: постійний моніторинг та оцінювання освітніх програм і викладацької діяльності, організація зворотного зв'язку зі здобувачами освіти, управління ризиками, що можуть перешкоджати безперервності навчального процесу, а також формування

безпечних і ефективних каналів комунікації між усіма учасниками освітнього середовища. Також передбачається надання актуальної, повної та своєчасної інформації студентам і викладачам, розроблення адміністративних регламентів і впровадження заходів контролю та моніторингу [8].

Слід зауважити, що внутрішня система забезпечення якості ЗВО є одним із елементів забезпечення якості освіти, що реалізується у межах закладів освіти. Якість освіти розглядається як «інтегральна характеристика системи освіти, що відображає ступінь відповідності ресурсного забезпечення, освітнього процесу, освітніх результатів нормативним вимогам, соціальним й особистісним очікуванням» [1, с. 31]. У цьому контексті внутрішня система забезпечення якості спрямована на формування єдиної політики та практики управління, що охоплює всі аспекти діяльності ЗВО – від розробки та реалізації освітніх програм до оцінювання їх ефективності й забезпечення постійного вдосконалення. Вона виступає не лише інструментом контролю, а й механізмом розвитку, адже її функціонування орієнтоване на підвищення прозорості, відповідальності та довіри до освітньої діяльності. З огляду на це, внутрішня система якості стає запорукою конкурентоспроможності закладу вищої освіти, його інтеграції у європейський освітній простір та відповідності сучасним викликам суспільного розвитку.

Студентоцентрований підхід є одним із ключовим у сучасній вищій освіті в Україні. Реалізується на засадах студентоцентризму, що, як зазначає Н.М. Гришина, передбачає приділення уваги до різноманіття студентів та їх потреб, запровадження гнучких траєкторій навчання кожного студента, застосування ефективних методів та засобів навчання, способів подачі навчального матеріалу, враховуючи специфіку кожної спеціальності. Крім того, гнучко використовуються різноманітні методи, технології навчання, вдосконалюються методики навчання, здійснюється регулярне оцінювання та коригування способів подачі навчального матеріалу [7]. У студентів виховують автономність та відповідальність, уважно ставляться до співпраці зі студентською громадою тощо. Тобто, студенти безумовно є невід'ємними учасниками освітнього процесу, потребам яких приділяється особлива увага у закладах вищої освіти, що, таким чином, дозволяє підвищити якість як освітнього процесу, так і освіти в цілому [6; 7].

Враховуючи це, зазначимо, що студентоцентроване управління навчальними процесами як складову внутрішньої системи якості ЗВО можна розглядати як цілісну концепцію організації освітньої діяльності, у центрі якої перебуває студент із його потребами, інтересами та індивідуальною траєкторією навчання. Такий підхід передбачає не лише забезпечення належного рівня

знань і компетентностей, а й створення умов для самостійності у виборі освітніх шляхів, розвитку критичного мислення, відповідальності та здатності до прийняття рішень. Студентоцентроване управління інтегрує механізми зворотного зв'язку, формує атмосферу партнерства між студентами й викладачами, стимулює мобільність і сприяє формуванню конкурентоспроможності випускників на ринку праці. У межах внутрішньої системи якості воно виконує роль інструменту удосконалення освітніх програм, моніторингу їх ефективності та забезпечення гнучкості навчального процесу відповідно до сучасних вимог суспільства й ринку праці [7].

У практичному вимірі таке управління навчальними процесами передбачає впровадження низки організаційних, методичних та технологічних рішень. Зокрема, йдеться про створення гнучких освітніх програм, які дозволяють студентам формувати індивідуальні навчальні траєкторії, обирати дисципліни за вибором та поєднувати академічну підготовку з практичною діяльністю. Крім того, необхідним є застосування інноваційних методів навчання – інтерактивних лекцій, тренінгів, проєктної роботи, навчання через дослідження, що сприяють розвитку критичного мислення та навичок командної роботи. Важливим інструментом стає цифровізація освітнього процесу, яка дозволяє розширити доступ студентів до ресурсів, посилити індивідуалізацію навчання та організувати ефективний моніторинг результатів.

Також підкреслимо, що суттєве значення має забезпечення постійного та дієвого зворотного зв'язку між студентами та адміністрацією ЗВО. Це включає регулярні опитування, анкетування, участь студентів у діяльності органів управління університетом, а також механізми впливу студентських пропозицій на зміни в навчальному процесі. Такий підхід сприяє зростанню довіри до внутрішньої системи якості та формуванню відчуття відповідальності студентів за власний освітній результат. Особливо важливо інтегрувати в систему управління орієнтацію на ринок праці. Це означає тісну співпрацю з роботодавцями, залучення їх до розробки освітніх програм, організацію практики та стажувань, розвиток дуальної освіти. Таким чином, внутрішня система якості у ЗВО постає не лише як механізм контролю, але й як засіб формування конкурентних переваг, що забезпечують випускникам високу затребуваність у професійному середовищі. Важливо також врахувати, що студентоцентроване управління не може обмежуватися лише педагогічним аспектом. Воно має охоплювати соціально-психологічну підтримку студентів, створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, сприяння розвитку лідерських якостей, академічної доброчесності та громадянської активності. Усе це в комплексі формує

нову якість освіти, орієнтовану на всебічний розвиток особистості здобувача.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що студентоцентроване управління навчальними процесами є однією з ключових складових внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти. Воно передбачає переорієнтацію освітнього середовища на потреби, інтереси та можливості студентів, інтеграцію інноваційних форм і методів навчання, налагодження ефективного зворотного зв'язку та тісну співпрацю з роботодавцями. Успішна реалізація цього підходу забезпечує підвищення якості освітніх програм, формування конкурентоспроможних випускників та зростання довіри до закладу вищої освіти з боку суспільства й міжнародної академічної спільноти. Впровадження студентоцентрованого управління у внутрішню систему якості ЗВО потребує чітких методичних рекомендацій, належного ресурсного забезпечення та активної участі всіх стейкхолдерів освітнього процесу. Лише за таких умов воно стане не декларативним принципом, а реальною практикою, здатною забезпечити сталий розвиток вищої освіти України у європейському та глобальному контексті.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Карамишев Д. В., Гришина Н. М., Гришко О. В., Ревенко Т. В. Теоретико-методичні засади забезпечення якості освіти : монографія / за заг. ред. д.держ.упр., проф. Д. В. Карамишева. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр». 2020. С. 180. URL: https://ipa.karazin.ua/wp-content/themes/education/filesforpages/science/Karamyshev_posl.pdf
2. Кухарський В., Осередчук О., Мазуркевич М. Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на засадах європейських стандартів та рекомендацій : посібник / за ред. В. Кухарського, О. Осередчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 248 с. URL: <https://projects.lnu.edu.ua/quaere/wp-content/uploads/sites/6/2020/06/quality-system-2020.pdf>
3. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / Укладачі: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С., Ковтунець В., Курбатов С., Линьова І., Луговий В., Прохор І., Рашкевич Ю., Сікорська І., Таланова Ж., Фініков Т., Шаров С.; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. 84 с. URL: https://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B8_%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8_book_2015.pdf
4. Гриненко А. М. Студентоцентрований підхід у викладанні дисципліни «управління соціальним розвитком». URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/43282525.pdf> (дата звернення: 10.08.2025)
5. Бойко М. М. Студентоцентроване навчання в процесі управління якістю професійної під-

готовки майбутнього вчителя. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2019. №4 (31). С. 41–45 URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21MT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=texcped_2019_4_9

6. Бороденко С. М. Матеріально-технічний аспект забезпечення студентоцентрованого підходу в освіті. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/43282133.pdf>

7. Гришина Н. М. Удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти: студентоцентрований підхід. *Державне будівництво*. 2019. №2. С. 1–18 URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/873542>

8. Кравченко Ю. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти як індикатор ризиків у діяльності закладу вищої освіти. *Науковий вісник: Державне управління*. 2023. №1 (13). С. 259–273 URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/307>

REFERENCES:

1. Karamyshev D. V., Hryshyna N. M., Hrybko O. V., Revenko T. V., et al. (2020). *Teoretyko-metodychni zasady zabezpechennia yakosti osvity* [Theoretical and methodological foundations of ensuring the quality of education]. Kharkiv: Vyd-vo KharPI NADU "Mahistr", p. 180. Available at: https://ipa.karazin.ua/wp-content/themes/education/filesforpages/science/Karamyshev_posl.pdf
2. Kukharskyi V., Oseredchuk O., Mazurkevych M., et al. (2018). *Systema zabezpechennia yakosti osvity v Ukraini: rozvytok na zasadakh yevropeyskykh standartiv ta rekomendatsii* [Quality assurance system of education in Ukraine: development on the basis of European standards and recommendations]. V. Kukharskyi & O. Oseredchuk (Eds.). Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 248 p. Available at: <https://projects.lnu.edu.ua/quaere/wp-content/uploads/sites/6/2020/06/quality-system-2020.pdf>
3. Dobko T., Zolotarova I., Kalashnikova S., Kovtunets V., Kurbatov S., Lynova I., Luhovyi V., Prokhor I., Rashkevych Yu., Sikorska I., Talanova Zh., Finikov T., Sharov S. (2015). *Rozvytok systemy zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v Ukraini: informatsiino-analitychnyi ohliad* [Development of the quality assurance system of higher education in Ukraine: information-analytical review]. S. Kalashnikova & V. Luhovyi (Eds.). Kyiv: DP "NVTs "Priorytety", p. 84. Available at: https://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B8_%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF_%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8_book_2015.pdf
4. Hrynenko A. M. (2014). *Studentotsentrovanyi pidkhid u vykladanni dystsypliny "Upravlinnia sotsialnym rozvytkom"* [Student-centered approach in teaching the discipline "Management of social development"]. Available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/43282525.pdf> (accessed: 10.08.2025).

5. Boiko M. M. (2019). Studentotsentrovanie navchannia v protsesi upravlinnia yakistiu profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia [Student-centered learning in the process of quality management of professional teacher training]. *ScienceRise: Pedagogical Education*, vol. 4 (31), pp. 41–45. Available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=texcped_2019_4_9

6. Borodenko S. M. (2015). Materialno-tehnichniy aspekt zabezpechennia studentotsentrovanoogo pidkhodu v osviti [Material and technical aspect of ensuring a student-centered approach in education]. Available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/43282133.pdf>

7. Hryshyna N. M. (2019). Udoskonalennia vnutrishnoi systemy zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity: studentotsentrovanyi pidkhid [Improving the internal quality assurance system of higher education: a student-centered approach]. *Derzhavne budivnytstvo*, vol. 2, pp. 1–18. Available at: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/873542>

8. Kravchenko Yu. (2023). Vnutrishnia systema zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity yak indykator ryzykiv u diialnosti zakladu vyshchoi osvity [Internal quality assurance system of higher education as an indicator of risks in the activities of higher education institutions]. *Naukovyi visnyk: Derzhavne upravlinnia*, vol. 1 (13), pp. 259–273. Available at: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/307>